

Veldmuizenjaar

Opkomst en verval

Zoals reeds bij velen bekend is, vertoont de veldmuizen-bevolking een drie- of vierjarige cyclus. Het eerste jaar leven de dieren vnl. in ruigten aan slootkanten, wegbermen, etc. In het tweede jaar neemt hun aantal toe en de overbevolking vertrekt naar nabij gelegen ruigten. In het derde jaar vloeit de overbevolking naar de cultuurgebieden: weilanden, boomgaarden, graslandpercelen. Dit jaar van de „veldmuizenplaag” kan onder ongunstige omstandigheden, zoals koud en regenachtig weer worden verstoord waardoor de plaag in het 4e jaar plaatsvindt. Na de piek stort de muizenbevolking door ondervoeding, zwakte, „stress” en ziekten ineen en blijft alleen in de „ruigte” gebieden een kleine restbevolking in leven. Plaatselijk kan de top soms in heel andere jaren plaatsvinden en ook waar weinig muizen zijn kan de populatie ineenstorten.

Schadelijk geknaag

In 1975 bereikten vele meldingen van schade onze afdeling:

- In de Alblasserwaard bleken vele hectaren weiland zodanig door veldmuizen geteisterd, dat ze „zwart” zagen. Zo ver het oog reikte was het gras door de dieren weggevreten;
- Percelen voor de kweek van graszaad in de IJsselmeerpolders bleven gedurende 2 jaar onaangeroerd liggen, zodat veldmuizen zich daar vrijelijk konden vestigen en zich naar hartelust te goed doen aan het gewas;
- Aanplant van jonge fruitbomen van ca. 2—3 cm dikte heeft veel te lijden gehad van het zg. „ringen” door veldmuizen. De bast rondom de voet van de boom werd daarbij, meestal in de winter, weggeknaagd, waardoor de boom stierf. Vaak ook foerageerden de muizen op ondergrondse delen van houtige gewassen. De wortels werden van bovenaf benaderd en van de zijkant aangeknaagd, zodat de punt van de wortel vaak overbleef (de woelrat knaagt van onderaf de punt weg).

*Grasland omgeploegd door veldmuizen in Alblasserwaard.
Foto's D. P. Kempe.*

Ruigten bij boomgaard, ideaal voor veldmuizen.

Ook hier schade van veldmuizen in grasland.

*Veldmuizenschade in fruituin
in Alblasserwaard.*

In de wetenschap dat 1975, althans in verschillende delen van ons land, een „veldmuizenjaar” is geweest, mag dus worden aangenomen, dat het volgende „veldmuizenjaar” in 1978 zal vallen. Dit betekent dus dat verhoogde **waakzaamheid** is geboden in de winter van 1977/1978; doch reeds in de lente van **dit jaar** moet worden begonnen met de bestrijding en wering, wil men van een plaag in het volgende jaar gevrijwaard blijven.

Verborgen wissels

De aanwezigheid van veldmuizen is te zien aan wissels die de ondergrondse gangsystemen verbinden met de plaatsen waar de dieren zich voeden. De gangen liggen op de grond verborgen onder de plantengroei en worden pas zichtbaar, als het gras opzij wordt gebogen. In de winter worden dergelijke wissels onder de sneeuw aangelegd en met afgebeten stukjes gras gevoerd. Als de sneeuw is gesmolten, blijven de tunneltjes meestal intact.

Door deze verborgen leefwijze is het vóórkomen van veldmuizen in het eerste en tweede jaar in ruig terrein niet of nauwelijks te constateren. Pas later, als ze zich naar meer open terrein begeven, kunnen de oppervlakkig gelegen looppaden worden ontdekt.

Bestrijding verspilling !?

Algemeen wordt gesteld, dat bestrijding van veldmuizen op het hoogtepunt van de plaag verspilling van geld en energie betekent. Onder normale omstandigheden vindt kort na de piek een natuurlijke ineenstorting plaats. Bovendien worden na een bestrijding de overlevingskansen van de overige dieren groter en de ineenstorting wordt verhinderd of vertraagd.

Beter is het te voorkómen dat een plaag kan ontstaan, op een tijdstip waarop dat nog mogelijk is. In de komende lente en zomer kunnen dié maatregelen worden genomen, waardoor **vestiging** van veldmuizen wordt **verhinderd**: voorkómen dat voor de dieren geschikte levensomstandigheden ontstaan. Dit houdt in: het kort houden van de grasmat, onder meer in boomgaarden, het verwijderen van het zwad en het opruimen van ruigten in wegbermen en sloten.

Regelmatige controle op het vóórkomen van veldmuisgaatjes en **tijdige bestrijding** bij het constateren ervan d.m.v. crimidinekorrels welke **in** de hollen moeten worden aangebracht is noodzakelijk. (In het nummer van Rat en Muis van juni 1975 is ook reeds aandacht aan dit probleem besteed in het artikel „Veldmuisbestrijding in boomgaarden”.) N.b.: Nooit breedwerpig strooien in verband met de grote giftigheid van crimidine voor kinderen en dieren, o.m. vogels.

A. Balkstra
Afd. Bestrijding van Ongedierte